

ZAPROSZENIE DO ZGŁASZANIA UWAG DOTYCZĄCYCH INICJATYWY (bez oceny skutków)

TYTUŁ INICJATYWY	Polityka UE w zakresie badań naukowych i energii – przeformułowanie strategicznego planu w dziedzinie technologii energetycznych
WIODĄCA I ODPOWIEDZIALNY DZIAŁ DG	DG RTD, Dział C.1 Przejście na czystą energię Współwiodące służby KE: DG ENER.B.5 i DG JRC.C.7
PRAWDOPODOBNY RODZAJ INICJATYWY	Komunikat Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów
ORIENTACYJNY TERMIN	I kwartał 2023 r.
INFORMACJE DODATKOWE	https://energy.ec.europa.eu/topics/research-and-technology/strategic-energy-technology-plan_en https://setis.ec.europa.eu/index_en

Niniejszy dokument jest udostępniany wyłącznie w celach informacyjnych, a jego treść może ulec zmianie. Nie przesądza on o ostatecznej decyzji Komisji co do tego, czy inicjatywa ta zostanie zrealizowana, ani o jej ostatecznej treści. Wszystkie opisane tu elementy inicjatywy, w tym jej harmonogram, mogą ulec zmianie.

A. Kontekst polityczny, określenie problemu i analiza zgodności z zasadą pomocniczości

Kontekst polityczny
<p>UE stoi w obliczu bezprecedensowych wyzwań, m.in. odbudowy po pandemii COVID-19, nieuzasadnionej i niczym niesprokowanej agresji wojskowej Rosji na Ukrainę, zmiany klimatu, utraty różnorodności biologicznej, zanieczyszczenia środowiska oraz rosnących nierówności. Ta nowa globalna rzeczywistość polityczna wymaga szybkich działań i precyzyjnego planowania. Europejski strategiczny plan w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE) jest platformą, która promuje rozwój czystych i konkurencyjnych pod względem kosztów technologii energetycznych poprzez koordynację krajowych wysiłków badawczych podejmowanych przez państwa UE, przedsiębiorstwa i instytucje badawcze. W ostatnich latach plan EPSTE odegrał kluczową rolę, jeśli chodzi o: (i) wdrażanie unii energetycznej w wymiarze badań naukowych, innowacji i konkurencyjności oraz (ii) ukierunkowywanie krajowych wysiłków badawczych w ramach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Jego cele to: (i) osiągnięcie neutralności klimatycznej bez szkody dla środowiska, (ii) przyspieszenie przejścia na czysty i przystępny cenowo system energetyczny, (iii) ograniczenie importu paliw kopalnych do UE oraz (iv) zwiększenie strategicznej autonomii UE. Z uwagi na szybko zmieniający się kontekst polityczny należy dostosować określone w planie EPSTE unijne, krajowe i przemysłowe cele w zakresie badań naukowych i innowacji do Europejskiego Zielonego Ładu, planu „Gotowi na 55”, planu REPowerEU oraz nowej agendy europejskiej przestrzeni badawczej (EPB). Przeformułowany plan EPSTE pozwoli skuteczniej połączyć działania objętych nim krajów i Komisji, przyspieszając rozwój i wdrażanie czystych technologii energetycznych¹, przy jednoczesnym uwzględnieniu przekrojowych kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem środowiskowym i społecznym.</p>
Problemy, którym ma zaradzić inicjatywa
<p>Po 15 latach funkcjonowania planu EPTSE, którego ostatnia aktualizacja miała miejsce w 2015 r., należy dokonać rewizji tego planu, aby dostosować go do nowego kontekstu politycznego. Przyszły plan EPSTE musi umożliwiać realizację celów Europejskiego Zielonego Ładu i REPowerEU poprzez wzmocnienie synergii między krajowymi, przemysłowymi i europejskimi środkami na rzecz badań naukowych i innowacji w dziedzinie energii, aby osiągnąć ambitne, lecz konieczne poziomy docelowe UE pod względem wdrażania inteligentnych rozwiązań</p>

¹ Zgodnie z definicją zawartą w COM(2019) 640 final „Europejski Zielony Ład”.

w zakresie czystej energii.

W związku z tym odnowiony plan EPSTE ma stanowić odpowiedź na następujące pilne potrzeby:

- 1) zwiększenie wydajności i efektywności kosztowej inteligentnych i czystych technologii energetycznych, a także wydajności i odporności łańcuchów wartości czystej energii, w tym łańcuchów na poziomie produkcji przemysłowej;
- 2) przyspieszenie rozwoju i wdrażania inteligentnych i czystych technologii energetycznych;
- 3) opracowanie ogólnej strategii mającej na celu wykorzystanie synergii między strategiami dotyczącymi badań naukowych i innowacji a krajobrazem innowacji na szczeblu krajowym, europejskim i międzynarodowym oraz konkretnych synergii między różnymi instrumentami zapewniającymi wsparcie finansowe na rzecz badań naukowych i innowacji na szczeblu krajowym i unijnym;
- 4) wsparcie długoterminowego modelowania transformacji energetycznej, aby zapewnić pozytywny wpływ na różne sektory gospodarki;
- 5) poświęcenie większej uwagi w planie EPSTE kwestiom przekrojowym, np. potrzebom środowiskowym (różnorodność biologiczna, zerowy poziom zanieczyszczeń, obieg zamknięty i zasobooszczędność) oraz potrzebom społecznym (zdrowie, bezpieczeństwo, ochrona, dostępność i przystępność cenowa energii, zaangażowanie publiczne);
- 6) sprostanie wyzwaniom związanym z transformacją energetyczną, które pojawiły się od czasu wdrożenia planu EPSTE, takim jak: (i) pilna potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego i zastąpienia paliw kopalnych z Rosji, (ii) dostępność materiałów krytycznych, (iii) cyfryzacja, (iv) zmniejszenie zależności technologicznej UE i zwiększenie jej odporności oraz (v) oszacowanie skutków poprzez włączenie oceny cyklu życia do badań naukowych i innowacji;
- 7) uwzględnienie rosnącej roli technologii prorozwojowych, np. magazynowania energii, inteligentnych sieci i czystego wodoru, a także skorelowanie ich wykorzystania z niebieską gospodarką i środowiskiem;
- 8) wniesienie wkładu w realizację celów EPB, w szczególności, aby pomóc przemysłowi innowacyjnemu i podejmującemu ryzyko w kształtowaniu odpornej, ekologicznej i cyfrowej przyszłości;
- 9) usprawnienie sposobu aktualizacji i monitorowania rozdziałów dotyczących badań naukowych, innowacji i konkurencyjności w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu.

Podstawa działania UE (podstawa prawna i analiza zgodności z zasadą pomocniczości)

Podstawę prawną tej inicjatywy stanowi art. 194 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Inicjatywa jest realizowana w obszarze energii, który należy do kompetencji dzielonych między UE a państwa członkowskie. Przy określaniu sposobów wspierania Europejskiego Zielonego Ładu i ogólnych celów środowiskowych UE, w szczególności dekarbonizacji, w komunikacie w sprawie odnowionego planu EPSTE uwzględniona zostanie zasada pomocniczości (w ramach której UE podejmuje działanie tylko wtedy, gdy jest ono bardziej skuteczne niż działania podejmowane na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym). Ogólnie rzecz biorąc, działanie UE jest efektywne i skuteczne, jeśli chodzi o prowadzenie transformacji systemu energetycznego w sposób skoordynowany, zapewniając (i) ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, (ii) ochronę środowiska, (iii) korzyści płynące z wewnętrznego rynku energii oraz (iv) otwarty i sprawiedliwy dostęp do czystej, bezpiecznej i przystępnej cenowo energii dla wszystkich.

B. Co ma osiągnąć inicjatywa i w jaki sposób?

Rządy krajów objętych planem EPSTE będą lepiej przygotowane do opracowania i przyjęcia ram regulacyjnych i środków wspierających przejście na czystą energię.

Prawdopodobne skutki

Obszary polityki:

- 1) Cele Europejskiego Zielonego Ładu i REPowerEU zostaną osiągnięte szybciej, ponieważ dostosowanie do różnych krajowych i międzynarodowych ram badań naukowych i innowacji prowadzi do lepszego wykorzystania synergii na poziomie systemowym i wdrożenia na szerszą skalę czystych technologii energetycznych.
- 2) Ścisłe dopasowanie do ram EPB będzie opierać się na istniejących ogólnounijnych strukturach, wzbogacając synergie i dostarczając dowodów naukowych na potrzeby wspomagających obszarów polityki (np. edukacja i umiejętności).
- 3) Kompleksowe podejście uwzględni wyzwania związane z obiegiem zamkniętym i zasobami.
- 4) Przeformułowany plan EPSTE będzie wspierał sprawiedliwą transformację w całej UE na wszystkich szczeblach podejmowania decyzji i inwestycji.
- 5) Plan EPSTE stanie się kluczowym narzędziem poprawy sposobu aktualizacji i monitorowania krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu.
- 6) Plan EPSTE będzie w większym stopniu uwzględniał wpływ na środowisko w przyszłym systemie energetycznym, a także wpływ czystych technologii energetycznych na taki system.

Ludzie:

- 1) Plan EPSTE będzie w większym stopniu uwzględniał potrzeby ludzi w przyszłym systemie energetycznym (np. poprzez specjalny obszar prac, aby umożliwić akceptację w odniesieniu do norm społecznych i pod kątem socjalnym).
- 2) Zwiększona widoczność zwiększy zainteresowanie i zaangażowanie społeczeństwa.
- 3) Łączenie zasobów zwiększy dostęp do czystych i przystępnych cenowo technologii energetycznych.
- 4) Zasada promowania przystępności cenowej czystej energii zostanie włączona do wszystkich wspólnych działań.

Badania naukowe i innowacje:

- 1) Europejska przestrzeń badawcza (EPB) posłuży jako platforma wspólnych sojuszy między naukowcami w całej UE.
- 2) Współpraca w zakresie planu EPSTE między branżą badań naukowych i innowacji, decydentami politycznymi i przemysłem pomoże opracować działania mające na celu rozwój niezbędnych umiejętności (np. kształcenie, szkolenie, przekwalifikowanie i podnoszenie kwalifikacji).
- 3) Ramy EPB zapewnią badania naukowe i innowacje oraz technologię (np. infrastrukturę technologiczną), przyspieszając dostęp czystych technologii do rynku.

Przemysł UE:

- 1) Poprawa relacji z przemysłem – w ramach europejskich platform technologicznych i innowacyjnych oraz grup roboczych ds. wdrożenia – przyspieszy stosowanie czystych technologii i zwiększy konkurencyjność.
- 2) Przeformułowany plan EPSTE pomoże zintegrować różne etapy łańcuchów wartości czystej energii (np. zdolności produkcyjne).
- 3) Nowe powiązania strukturalne, np. z paktem na rzecz umiejętności, zapewnią dopasowanie gotowości technologicznej do gotowości kompetencyjnej.

Rządy i instytucje:

- 1) Wymiana dowodów naukowych i najlepszych praktyk oraz uwzględnienie potrzeb przemysłu służyc będą wspieraniu procesów regulacji i normalizacji.
- 2) Współpraca i synergia na szczeblu UE (np. partnerstwo na rzecz przejścia na czystą energię w ramach programu „Horyzont Europa” (CETP)) umożliwią lepsze stosowanie zasady pomocniczości.

Monitorowanie w przyszłości

Roczne sprawozdanie z monitorowania planu EPSTE, sporządzone na poziomie grupy roboczej ds. technologii za pomocą systemu informacji na temat strategicznych technologii energetycznych (SETIS), zostanie uproszczone poprzez:

- 1) zwiększenie konwergencji z monitorowaniem stanu unii energetycznej;

2) zwiększenie widoczności dzięki regularnym prezentacjom dla instytucji UE, państw członkowskich i krajów stowarzyszonych.

C. Lepsze stanowienie prawa

Ocena skutków

Inicjatywa nie wymaga przeprowadzenia oceny skutków, ponieważ nie jest wnioskiem ustawodawczym.

Strategia konsultacji

Inicjatywa nie jest wnioskiem ustawodawczym i nie wymaga konsultacji publicznych. Komisja zgromadzi jednak opinie od całej społeczności planu EPSTE. Odbywać się będą regularne spotkania grupy sterującej ds. planu EPSTE z sekretariatem oraz z prezydium, europejskim stowarzyszeniem badań nad energią (EERA) i grupami roboczymi ds. wdrożenia, aby omówić różne aspekty nowego komunikatu. Zewnętrzny wykonawca przeprowadzi wywiady i ankiety ze społecznością planu EPSTE. Głównymi zainteresowanymi stronami wskazanymi jako część społeczności planu EPSTE są: członkowie struktury planu EPSTE (prezydium, grupa sterująca, grupy robocze ds. wdrożenia, EERA), w tym przedstawiciele UE i krajów stowarzyszonych, stowarzyszenia branżowe (za pośrednictwem europejskich platform technologii i innowacji), przedsiębiorstwa prywatne, organizacje pozarządowe, instytuty badawcze, środowiska akademickie i inne.